

Πατάτα : Η ιστορία της και ο ρόλος του Καποδίστρια

Με καταγωγή από τη Ν. Αμερική, εισήχθη στην Ευρώπη την εποχή των Ανακαλύψεων, ενώ στον ελλαδικό χώρο αμέσως μετά την Επανάσταση, χάρη στον Ιωάννη Καποδίστρια

Η πατάτα και συγκεκριμένα οι κόνδυλοι του φυτού αποτελούν μία από τις σημαντικότερες τροφές του ανθρώπου εδώ και αιώνες. Με καταγωγή από τη Νότια Αμερική, εισήχθη στην Ευρώπη την εποχή των Ανακαλύψεων, κάπου τον 16ο αιώνα, ενώ στον ελλαδικό χώρο έγινε γνωστή αμέσως μετά την Επανάσταση, χάρη στον Ιωάννη Καποδίστρια.

Σύμφωνα με τα ιστορικά δεδομένα, οι ιθαγενείς Αμερικανοί, που ζούσαν στην οροσειρά των Περουβιανών και Βολιβιανών Άνδεων, γνώριζαν την πατάτα περίπου 4.000 χρόνια προτού ο γευστικός αυτός βολβός ξετρελάνει τους Ευρωπαίους. Την αποκαλούσαν με διάφορα ονόματα και σε ορισμένες, μάλιστα, περιοχές αποτελούσε βασικό συστατικό της καθημερινής διατροφής τους.

Ο πρώτος που εισήγαγε την πατάτα στην Ευρώπη, σύμφωνα με ένα δημοφιλή μύθο, ήταν ο πολυτάλαντος και πολυάσχολος άγγλος γαιοκτήμονας Γουόλτερ Ράλεϊ, που χρηματοδότησε πολλές αποστολές στο Νέο Κόσμο. Λέγεται, μάλιστα, ότι ο ίδιος είχε φυτέψει την πρώτη πατάτα σε κτήμα του, στην πόλη Κορν της Ιρλανδίας. Ωστόσο, δεν υπάρχει καμία γραπτή απόδειξη που να επαληθεύει τη θεωρία αυτή.

Πιο τεκμηριωμένη ιστορικά είναι η θεωρία που θέλει ως πρωτοπόρο τον άγγλο πειρατή Φράνσις Ντρέικ, που αργότερα απέκτησε τίτλους ευγενείας κι έγινε «σερ». Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία, ο Ντρέικ, επιστρέφοντας το 1586 στην Αγγλία, έπειτα από μία μάχη με τους Ισπανούς στην Καραϊβική, έκανε μια στάση στην Κολομβία για προμήθειες κι εκεί πληροφορήθηκε για την ύπαρξη της πατάτας, την πρωτοεσήγαγε στην Ευρώπη.

Κατά μια τρίτη θεωρία, ο πρώτος βολβός πατάτας ξεβράστηκε στις ακτές της Ιρλανδίας, μαζί με τα συντρίμια της Ισπανικής Αρμάδας, το 1588.

Πάντως, η πρώτη γραπτή μαρτυρία για την εισαγωγή πατάτας στην Ευρώπη είναι μία απόδειξη με ημερομηνία 28 Νοεμβρίου 1567 ενός εξαγωγέα πατάτας από τα Κανάρια Νησιά προς έναν έμπορο της Αμβέρσας.

Το νέο φυτό προσέλκυσε από την πρώτη στιγμή το ενδιαφέρον των ευρωπαίων αγροτών, που διαπίστωσαν ότι η καλλιέργειά του ήταν πολύ ευκολότερη και παρείχε πολύ μεγαλύτερη σοδειά απ' ό,τι το σιτάρι και η βρώμη. Μέχρι το 1650 είχε κυριαρχήσει στη διατροφή των Ιρλανδών και είχε αντικαταστήσει σε μεγάλο βαθμό τις καλλιέργειες των σιτηρών. Οι Ιρλανδοί άποικοι ήταν και οι πρώτοι που

εισήγαγαν την πατάτα στη Βόρειο Αμερική και την πρωτοκαλλιέργησαν στην περιοχή Λόντοντερι του Νιου Χαμσάιρ, το 1719.

Έως το τέλος του 18ου αιώνα, η πατάτα είχε γίνει ιδιαίτερα δημοφιλής στη Γαλλία και στις γειτονικές χώρες, χάρη στην επιμονή του Αντουάν-Ογκιστέν Παρμαντιέ, ενός από τους αυλικούς του βασιλιά Λουδοβίκου του 15ου. Οι Γάλλοι την ονόμασαν «pomme de terre» («μήλο της γης»), που πέρασε και στα ελληνικά ως γεώμηλο.

Πιο επιφυλακτικοί, οι Ρώσοι, αρχικά αποκαλούσαν τις πατάτες «μήλα του διαβόλου», πιθανότατα εξαιτίας του γεγονότος ότι αναπτύσσονταν κάτω από την επιφάνεια της γης. Γρήγορα, όμως, κατάλαβαν τη χρησιμότητά της, γιατί, εκτός από φθηνή και θρεπτική τροφή, μπορούσαν να παρασκευάζουν από την πατάτα και την αγαπημένη τους βότκα.

Στην Ελλάδα, έπρεπε να περιμένουμε το τέλος της Επανάστασης και την άφιξη του πρώτου Κυβερνήτη Ιωάννη Καποδίστρια για να γίνει γνωστή η πατάτα.

Ο Καποδίστριας την είχε δοκιμάσει κατά τη διάρκεια των ταξιδιών του στην Ευρώπη κι έκρινε ότι θα ήταν μία βασική και θρεπτική τροφή για τον χειμαζόμενο ελληνικό λαό των μετεπαναστατικών χρόνων.

Όταν εγκαταστάθηκε στο Ναύπλιο, προσπάθησε να δώσει πατάτες στους χωρικούς, που φιλύποπτοι και συντηρητικοί καθώς ήταν τις πέταξαν στα σκουπίδια.

Ο Καποδίστριας, όμως, ήξερε πολύ καλά την ψυχολογία και τις διαθέσεις των συμπατριωτών του και μιμούμενος τον Φρειδερίκο τον Μέγα της Πρωσίας και τον Παρμαντιέ της Γαλλίας, που είχαν μεταχειριστεί παρόμοια κόλπα, περιέφραξε το μέρος όπου ήταν αποθηκευμένες οι πατάτες κι έβαλε σκοπούς να τις φυλάνε μέρα – νύχτα.

Μέσα σε μια εβδομάδα δεν είχε μείνει ούτε μια...

Πηγή : SanSimera